

تاثیر میزان اشراف دستگاه نظارت بر رعایت و اجرای مولفه های پدافند غیر عامل

محمد محسنی^{۱*}، علی قربانی^۲

۱- کارشناس ارشد، مهندسی عمران و مدیریت ساخت، دانشگاه علامه‌الدوله گرمسار، ایران

پست الکترونیکی:

galaxy_mohammad_skaler@yahoo.com

۲- استادیار، گروه مهندسی عمران، دانشگاه پیام نور، صندوق پستی ۳۶۹۷-۱۹۳۹۵، تهران، ایران

پست الکترونیکی:

ghorbani@pnu.ac.ir

تاریخ دریافت مقاله ۱۳۹۸/۰۵/۰۲ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۸/۰۵/۲۸

چکیده

موضوع پدافند غیرعامل در جهان هستی از قدمتی به اندازه تاریخ زندگی انسان برخوردار است. پدافند غیر عامل عبارت است از مجموعه اقدامات غیر مسلحانه ای که به کارگیری آنها موجب افزایش بازدارندگی، کاهش آسیب پذیری، ارتقاء امنیت ملی، تداوم فعالیت های ضروری و تسهیل مدیریت بحران در برابر تهدیدات و اقدامات نظامی دشمن می گردد. با توجه به اهمیت موضوع میزان شناخت پیمانکاران و همچنین نحوه پایش و نظارت کارفرما بر اجرای صحیح اصول پدافند غیر عامل در پروژه های نظامی اهمیت زیادی پیدا می کند. این پژوهش با مطالعه موردی بر روی پیمانکاران پروژه های عمرانی سعی بر بررسی میزان پایبندی و شناخت پیمانکاران نسبت به پدافند غیر عامل و همچنین نحوه نظارت و اشراف کارفرما بر روی پیمانکاران را دارد.

کلمات کلیدی: پدافند غیر عامل، سیستم نظارت، کاهش آسیب پذیری

۱- مقدمه

پدافند غیر عامل مجموعه ای از اقدامات غیر مسلحانه است که بکارگیری آنها موجب افزایش بازدارندگی، کاهش آسیب پذیری، ارتقای پایداری ملی، تداوم فعالیت‌های ضروری و تسهیل مدیریت بحران در مقابل تهدیدها و اقدامات نظامی دشمن می‌گردد. موضوع پدافند غیرعامل در جهان هستی از قدمتی به اندازه تاریخ زندگی انسان برخوردار است. انسان‌های اولیه برای در امان ماندن از خطر تهاجم حیوانات و تهدیدات پیرامونی خود به غارها و بالای درختان و دیگر مأمن‌های طبیعی پناه می‌بردند، با متمدن شدن تدریجی جوامع بشری و شکل‌گیری زندگی شهری، احساس نیاز به امنیت بیشتر گردید و جوامع شهری برای ایجاد امنیت و حفاظت شهر از تهاجم دشمنان، اقدام به ساخت و احداث دژها، قلعه، حصار، خندق، دیوارها و موانع دفاعی در پیرامون شهرها نمودند. در این راستا در طول تاریخ بشری، تسلیحات تهاجمی و به تبع آن اقدامات دفاعی نیز شاهد تغییر و تحول چشمگیری بوده و این پیشرفت و فناوری کماکان ادامه یافته و فرآیند و روندی اجتناب ناپذیر به خود گرفته است. پدافند غیرعامل از نظر واژه شناسی اینگونه تعریف می‌شود، واژه پدافند از دو جزء (پد) و (افند) تشکیل شده که در فرهنگ و ادب فارسی «پاد» یا «پد» پیشوندی است که به معانی ضد، متضاد بوده و هرگاه قبل از واژه ای قرار گیرد معنای آن را معکوس می‌نماید، واژه «آفند» نیز به مفهوم جنگ، جدال، تهاجم، حمله و پیکار است در این راستا پدافند که هم‌تراز با واژه «دفاع» می‌باشد شامل اقداماتی است که جهت مقابله با حمله و تهاجم دشمن انجام می‌شود. این اقدامات شامل انواع و اقسام برنامه‌های دفاعی از جمله «پدافند غیرعامل» و «پدافند عامل» می‌باشد که در پدافند غیرعامل برای مقابله با تهاجم و تهدیدات دشمن بدون استفاده از تسلیحات تهاجمی یا دفاعی و با استفاده از مجموعه ای از اقدامات و تمهیدات تدافعی، موجب کاهش آسیب پذیری تاسیسات، تجهیزات و نیروی انسانی می‌گردد. در صورتی که در «پدافند عامل» برای مقابله با تهاجم و تهدیدات دشمن و دفع تهدیدات وی از انواع و اقسام تسلیحات دفاعی نظیر توپ، موشک، تانک، هواپیماهای شکاری، بمب افکن، رزم ناو، زیردریایی و نظایر آن استفاده می‌شود. کوتاه‌ترین تعریف پدافند غیر عامل، «دفاع بدون سلاح» می‌باشد. مجمع تشخیص مصلحت نظام در راستای سیاست‌های کلی نظام در سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور، پدافند غیرعامل را اینگونه تعریف کرده است: «پدافند غیر عامل، مجموعه اقدام‌های غیرمسلحانه ای است که موجب افزایش بازدارندگی، کاهش آسیب پذیری، تداوم فعالیت‌های ضروری، ارتقاء پایداری ملی و تسهیل مدیریت بحران در مقابل تهدیدها و اقدام‌های نظامی دشمن می‌شود.

۲- بیان مساله

اجرای الزامات و ملاحظات پدافند غیرعامل موجب کاهش آسیب پذیری نیروی انسانی، ساختمان‌ها و تجهیزات حیاتی و حساس و مهم کشور در مقابل تهدیدات غیر طبیعی که توسط دشمن ایجاد می‌گردد می‌شود. این امر سبب تداوم اداره ی امور کشور در مقاطع حساس و فعالیت‌های ضروری و کاهش آسیب پذیری زیرساخت‌ها، تاسیسات، اماکن و تجهیزات مهم کشور در زمان وقوع تهدید می‌گردد. در تمام دنیا و کشور ما در همه پروژه‌های در حال ساخت اعم از خصوصی و دولتی، یکی از مسایلی پیش رو نظارت و پایش طراحی و اجرای سازه‌ها توسط جران کارفرما می‌باشد. روش‌های نظارتی توسط کارفرما و یا حتی خودنظارتی برای پیمانکاران و مجریان صنعت ساخت همواره از اهمیت ویژه ای برخوردار بوده است. با توجه به اهمیت موضوع پدافند غیرعامل مسایلی همچون روش‌های نظارتی، لزوم نظارت بر مولفه‌های پدافند غیر عامل، شناخت مولفه‌ها و دیگر موارد در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته می‌شود.

موضوع پدافند غیر عامل امروزه نه به عنوان یک موضوع صرفاً پژوهشی که به عنوان یک الزام حیاتی برای اداره هر کشور چه در مواقع بحران و چه در مواقع غیر بحران در راستای حفظ و سیانت از ارزش‌های مادی و معنوی آن کشور تعریف می‌گردد. آنچه امروزه موضوع پدافند غیر عامل را در این سطح از اهمیت قرار داده تهدیدها و مناقشات روز افزون از سوی دیگر کشورها و دشمنان می‌باشد که این الزام را برای تمامی جوامع به وجود آورده تا پیش از وقوع بحران به فکر پیش بینی‌های لازم برای محافظت از کشور خود باشند. در این راستا حفظ و حراست و ساخت زیر ساخت‌های کشور در دید وسیع‌تر تمامی سازه‌ها نقطه تلاقی پدافند غیر عامل و مهندسی عمران می‌باشد که البته

در کشور ما به طور نه چندان پیشرفته و کارآمد در مبحث ۲۱ مقررات ملی ساختمان به آن پرداخته شده است. در ادامه سعی می گردد با بررسی پیشینه موضوع و بیان تعاریف و بررسی شاخه ها و ابعاد کلی موضوع پدافند غیر عامل در ایران و دیگر کشورها به دید بهتری نسبت به موضوع دست یابیم.

۳- پدافند غیر عامل

در سالهای اخیر و با توجه به لزوم توجه به موضوع پدافند غیر عامل در کشور مبحث ۲۱ به مباحث مقررات ملی ساختمان اضافه شد و البته تحقیقات و پژوهشهای بسیاری در این حوزه صورت گرفت که به شکل رساله های دانشگاهی، کتب چاپ شده، نشریات علمی و سایتیهای مجازی علمی در کشور به رشته ی نگارش درآمد. همچنین با تاسیس سازمان پدافند غیر عامل کشور و اطلاع رسانی گسترده ی این ارگان، پیشرفتهای قابل ملاحظه ای در این حوزه در جامعه ی علمی، دانشگاهی، نظامی و مهندسی کشور رخ داد، به طوری که امروز دامنه ی وسیعی از تحقیقات و پژوهش ها و مقالات نگارش شده در زمینه های مختلف مرتبط با پدافند غیر عامل وجود دارد.

همانطور که گفته شد تعداد مقالات و رسالات نگارش شده در این حوزه بسیار زیاد است و ذات موضوع از زیرشاخه های متنوع و متفاوتی برخوردار است و از مناظر مختلف موضوع بررسی شده است که طبق واکاوی اینجانب اکثر تحقیقات و فعالیتهای پژوهشی صورت گرفته، موضوع را از جهات فنی همچون مدیریت بحران، شهرسازی، راه سازی، ساخت زیرساخت ها، بقای زیرساخت ها، بقای فعالیتهای ضروری و البته موضوعات ریزتر از جمله رفتار سازه ای، انفجار، مصالح، تاسیسات، ملاحظات معماری، محوطه سازی، فضای سایبری و جنگ نرم و دیگر ابعاد فنی موضوع پرداخته شده است که در ادامه نمونه هایی از این تحقیقات مرور خواهد شد. (سیف و کولیوند، ۱۳۹۳)

هدف از اجرای طرح های پدافند غیر عامل، کاهش آسیب پذیری نیروی انسانی و تاسیسات و تجهیزات حیاتی و حساس و مهم کشور علیرغم حملات خصمانه و مخرب دشمن و استمرار فعالیت ها و خدمات زیربنایی و تامین نیازهای حیاتی و تداوم اداره کشور در شرایط بحرانی ناشی از جنگ است.

۳-۱- کارکرد های پدافند غیر عامل

بر اساس رویکرد پدافند تخصصی هشت رویکرد، در پدافند غیر عامل احصاء گردید:

۱- پدافند غیر عامل عمومی؛ یا همان رویکرد پدافند گذشته که مقاوم سازی در برابر تهدیدات نظامی است که یکسری اقدامات عمومی انجام می گیرد.

۲- پدافند سایبری؛ پدافند در فضای سایبر علیه تهدیدات عاملان واحد های نظامی سایبری کشورها بر علیه کشور، امروزه کشورهای زیادی ارتش درست کرده که بر علیه اهداف استراتژیک سایبری کشورهای دیگر حمله کنند. منظور از پدافند سایبری هر نوع هک و نفوذی نیست و به تهدیدی گفته می شود که در مقابله با دشمن سازمان یافته در حوزه های سایبری باشد. (کارلوس جارد و همکاران ۲۰۰۹)

۳- پدافند زیستی؛ که در ۶ حوزه انسان، دام، غذا، آب آشامیدنی، محیط زیست و کشاورزی فعالیت می کند و تهدیدات عاملان مهندسی شده و عمدی زیستی را بر علیه کشور مدیریت و کنترل می کند.

۴- پدافند پرتویی؛ در واقع دفاع و پدافند و صیانت از مردم در برابر هر نوع حادثه هسته ای است، این حادثه هسته ای می تواند نشت کارخانه باشد و یا اقدام تروریستی گروهی در نزدیکی مراکز هسته ای و می تواند تهدیدات هسته ای باشد.

۵- پدافند شیمیایی؛ یعنی اینکه حوادث زیر ساخت های شیمیایی کشور کنترل و مدیریت شود و در ساخت آن ها نگاه مهندسی اعمال گردد به شکلی که بتوان آسیب پذیری را در ذات طرح کاهش داد.

۶- پدافند کالبدی یا فنی؛ در تدابیر مقام معظم رهبری بر این موضوع تاکید شده است، یعنی حذف اثر تهدید بر کالبد کشور کالبد یعنی همه زیر ساخت‌ها، نیاز جدی داریم که مدلی از مهندسی را احصا کرده، بتواند گام به گام در دل اقدامات مهندسی کشور رشد کنیم و به سمت جلو حرکت کنیم نه اینکه به مانع تبدیل شود که جلوی کار را گرفته و به عنصر بی‌خاصیت و بدون تأثیر تبدیل شود. امروز می‌بینیم که انهدام زیر ساخت‌های یمن توسط عربستان یک مشکل جدی برای آن‌ها ایجاد کرده است. از بین بردن زیر ساخت دو اثر دارد، اولاً فشار آبی به کشور وارد می‌کند مثل قطع آب و برق و گاز و ثانیاً تأثیر اقتصادی ثانویه نیز دارد که این زیر ساخت‌ها را باید در طول ۳۰ سال دوباره بسازند، عراقی‌ها پس از جنگ خودشان گفتند که ۴۰ سال از ایران عقب‌تر هستیم یعنی ۴۰ سال باید صرف بازسازی زیر ساخت‌هایشان کنند. (امانیور و سروستان ۱۳۹۳)

در مباحث پدافند کالبدی با دو رویکرد باید کار انجام داد:

یک رویکرد نگاه پدافند کالبدی بر زیر ساخت‌های موجود است که به آن مهندس معکوس می‌گویند، یعنی تحلیل خطر و تهدید بر سازه موجود و بعد بررسی راه‌حلی که حداقل هزینه و حداکثر کارایی را داشته باشد و موجب کاهش آسیب پذیری شود. رویکرد دوم هم این است که قبل از شروع به ساخت یک کارخانه از مشاوران استفاده و گام به گام با ساخت آن مباحث پدافند غیر عامل را دنبال می‌کنیم.

۷- پدافند اقتصادی؛ بنابر فرمایش مقام معظم رهبری «درگیر یک جنگ تمام عیار اقتصادی هستیم» و باید مجموعه‌ای از اقدامات اقتصادی را دنبال کنیم که به یک پایداری در حوزه اقتصاد رسیده، کارکردهای اساسی تداوم داشته باشد و بتوانیم نیازهای مردم را تأمین کنیم.

۸- پدافند مردم محور؛ در کشورهای دیگر اسم آن را *civil defense* یا *civilian passive defense* که در واقع پدافند غیر عامل مردمی است برخی مأموریت‌های آن عبارت‌اند از صیانت مردم در برابر حادثه مخصوصاً جنگ، کمک به تأمین نیازمندی‌های مردم، کمک به اداره مردم و طراحی و اسکان و امنیت مردم، این موارد هشت حوزه اصلی پدافند غیر عامل در سال جدید می‌باشد.

۳-۲- اهداف کلان پدافند غیر عامل

در شکل صفحه بعد اهداف پدافند غیر عامل ارائه گردیده است:

شکل ۲-۱: اهداف پدافند غیر عامل

۴- پدافند غیر عامل در ایران

چشم‌اندازهای سازمان پدافند غیر عامل کشور از این قرارند:

- دارای عزم ملی و باور عمومی در مسئولین و مردم نسبت به رعایت اصول پدافند غیر عامل
- برخوردار از اصول پدافند غیر عامل جامع، توسعه یافته و نهادینه شده
- توانمند در تأمین حداکثر ایمنی و پایداری و به حداقل رسانیدن آسیب پذیری زیر ساخت های مرتبط در مقابل تهدیدات دشمن
- قادر به ایفای نقش اساسی در حراست و حفظ استقلال، تمامیت ارضی و سرمایه‌های ملی در چرخه نظام دفاعی امنیتی کشور
- برخوردار از آمایش سرزمینی مناسب و متکی به ویژگیهای جغرافیایی، جمعیتی و فرهنگی و اصول دفاع غیر عامل در حوزه مختلف با رعایت توزیع و پراکندگی موزون سرمایه‌ها و فعالیت‌ها در عرصه ایمن جغرافیا

• توانمند در تولید دانش فنی و برخوردار از پشتوانه تحقیقاتی و پژوهشی در زمینه پدافند غیر عامل با تأثیر باز دارندگی بالا و با موفقیت ممتاز در سطح منطقه

• دارای پشتوانه فرهنگی و حقوقی و قانونی جامع در سطح کشور با قابلیت تأمین و اجرای الزامات و ضوابط مربوطه

• برخوردار از نظام یکپارچه ، هماهنگ و کارآمد پدافند غیر عامل کشور با قابلیت تعامل سازنده و پیشبرنده با دولت در زمینه اعمال تدابیر دفاعی امنیتی در بخش های مختلف

همچنین راهبردهای چشم اندازهای سازمان پدافند غیرعامل کشور عبارتند از:

- تعامل گسترده و فراگیر با سازمان ها و ایجاد سازو کارهای مناسب در جهت ایمن سازی و حفاظت از تاسیسات زیربنایی
- ساماندهی آمایش سرزمین ملی و آمایش دفاعی از منظر پدافند غیرعامل به منظور استفاده حداکثری از پهنه جغرافیایی کشور
- ایفای نقش هدایتی و نظارتی بر سازمان ها و نهادهای کشوری و لشکری در زمینه مطالعات و طراحی فنی طرح های پدافند غیرعامل
- بکارگیری و بسیج امکانات در جهت ارزان سازی، تنوع و ابتکار عمل در سامانه ها و شیوه های پدافند غیرعامل
- استفاده حداکثرسازی از پهناوری و عمق سرزمینی و عوارض طبیعی کشور و به کاهش مخاطرات و خسارات
- ساماندهی مناسب استفاده از فناوری های نوین به منظور کاهش آسیب پذیری ناشی از وابستگی و امکان جمع آوری اطلاعات توسط دشمن
- توسعه و تعامل موثر و سازنده با نهادهای سیاست گذار، قانون گذار و اجرایی کشور
- توسعه علمی و تولید دانش فنی و ارتقاء فناوری و برنامه جامع آموزشی و همچنین ، بهینه سازی تولید صنعتی با استفاده از تمامی ظرفیت ها
- نهادینه نمودن نظام جامع و استفاده از اصول و ضوابط در طرح های توسعه کشور
- توسعه فرهنگی و ارتقاء باور عمومی و تقویت عزم و اقتدار ملی نسبت به ایمن سازی مراکز حیاتی، حساس و مهم
- توسعه فرهنگ و نهادینه سازی باور عمومی نسبت به تاثیر پدافند غیرعامل در کاهش آسیب پذیری ها(ا) منظری و همکاران(۱۳۹۶)

از طرفی قابلیت های چشم اندازهای سازمان پدافند غیرعامل کشور به شرح ذیل می باشد:

- پدافند غیر عامل، بستر مناسب توسعه پایدار توان ملی کشور
- پدافند غیر عامل، هم راستا با سیاست های تنش زدایی
- پدافند غیر عامل، پایدارترین، ارزان ترین و صلح آمیزترین روش دفاع
- پدافند غیر عامل، بهترین راهکار افزایش آستانه مقاومت ملی
- پدافند غیر عامل، پشتوانه اقتدار ملی
- پدافند غیر عامل، یکی از مهمترین ابزارهای بازدارندگی

- پدافند غیر عامل، بهترین و مناسب ترین شیوه کاهش مخاطرات و کاهش آسیب پذیری
- کشورهایی که توسعه پدافند غیر عامل را به عنوان یک سیاست دفاعی مستمر در دستور کار خود قرار می دهند، هیچ گاه در مظان اتهام تهدید بر علیه کشورهای دیگر قرار نمی گیرند
- کشورهایی که پدافند غیر عامل را به عنوان یک راهکار اصلی بر می گزینند، به شرایطی از نظر کاهش آسیب پذیری دست می یابند که مطامع کشورهای تهدید کننده بر علیه آنها کاهش می یابد
- در جهان امروز کشورهایی که نقاط آسیب پذیری آنها فراوان است، و دشمن می تواند با ضربات سریع، حیاتی ترین منابع آنان را منهدم نماید، عوامل تهدید از بیرون را درون خود ایجاد می نماید
- پدافند غیر عامل، می تواند به یک فرهنگ عمومی در کشور تبدیل شود
- پدافند غیر عامل، عنصری است پویا و متحرک؛ لذا باید همواره در صدر تلاش های علمی و پژوهشی قرار گیرد (زنگنه اسدی و همکاران ۱۳۹۶)

همچنین اصول چشم اندازهای سازمان پدافند غیرعامل کشور به شرح ذیل است:

- پوشش در همه زمینه ها
 - استتار و نامرئی سازی
 - تولید سازه های دومنظوره (موانع)
 - مکان یابی استقرار عملکردها
 - اختفاء با استفاده از عوارض طبیعی
 - کور کردن سیستم اطلاعاتی دشمن
 - حفاظت اطلاعات سیستم های حیاتی و مهم
 - مدیریت بحران دفاعی در صحنه ها
 - فریب، ابتکار عمل و تنوع در کلیه اقدامات
 - موازی سازی سیستم های پیشنهادی وابسته
 - تعیین مقیاس بهینه استقرار جمعیت و فعالیت در فضا
 - کوچک سازی، ارزان سازی و ابتکار در پدافند غیر عامل
 - مقاوم سازی و استحکامات و ایمن سازی سازه های حیاتی
 - پراکندگی در توزیع عملکردها متناسب با تهدیدات و جغرافیا
 - انتخاب مقیاس بهینه از پراکندگی و توجیه اقتصادی پروژه
- در ادامه اهداف کلان چشم اندازهای سازمان پدافند غیرعامل کشور به این صورت است:
- ایمن سازی مراکز حیاتی، حساس و مهم
 - توسعه کمی و کیفی نیروی انسانی متخصص

- ارتقاء قابلیت بقاء و حفظ کشور در شرایط بحران
 - افزایش آستانه مقاومت ملی و تقویت مولفه های مقاومت در مقابل تهدیدات
 - فرهنگ سازی و ایجاد باور عمومی در مورد تاثیر پدافند غیر عامل در کاهش آسیب پذیری
 - کسب امنیت پایدار در توسعه و پایدار سازی زیرساخت های حیاتی کشور
 - تحقیق و پژوهش، تولید علم و فناوری و فرهنگ سازی و تبدیل آن به معارف عمومی
 - تکمیل چرخه دفاعی کشور و تعامل مثبت با دفاع عامل و پدافند غیر عامل
 - نهادینه کردن رعایت اصول و ضوابط پدافند غیر عامل در طرح های توسعه منتهی به ایجاد مراکز طبقه بندی
 - کاهش مجموعه آسیب پذیری های کشور و نمایان نمودن اقتدار ملی ناشی از آن به عنوان یکی از مولفه های بازدارندگی
 - به حداقل رسانیدن تاثیر تهدیدات نظامی دشمن بر زیرساخت های حیاتی، حساس و مهم
- توسعه کمی و کیفی ظرفیت و توان اجرایی پدافند غیر عامل در بدنه مهندسی کشور (مشاوره و اجرا) (منظری و همکاران ۱۳۹۶)

موضوع پدافند غیر عامل دارای زوایا و شاخه های متعددی میباشد که با پیشرفت بشر بررسی بر روی هر یک از این حوزه ها با سرعت و موشکافی بیش از پیش در حال رشد می باشد. در کشور ما به دلیل ازدیاد زیر شاخه ها و حوزه های متنوع موضوع هنوز بسیاری از ابعاد پدافند غیر عامل جای کار دارد. به عنوان مثال حوزه ساخت به عنوان یکی از مهمترین زیر شاخه های پدافند غیر عامل تنها و تنها در مبحث ۲۱ مقررات ملی ساختمان به صورت گنجانده شده است

موضوع پدافند غیر عامل از یک موضوع صرفا نظامی به سمت دید زیرساختی و امنیتی و حفاظتی در حرکت است و به تبع آن مقوله پدافند غیر عامل به نگاه مهندسی دقیق تر خصوصا در حوزه ساخت نیازمند است. این درحالیست که در کشور ما به دلیل توجه بیش از حد به ابعاد نظامی موضوع، ابعاد دیگر همچون نظارت بر اجرا و نگهداری از سازه ها از منظر پدافند غیر عامل کار بیشتری دارد.

۵- شرح پژوهش

در ادامه با تشریح روش تحقیق و پژوهش و انجام عملیات میدانی در حوزه ی واکاوی میزان آشنایی پیمانکاران و بررسی وجود و یا عدم وجود نظارت بر پدافند غیر عامل در کشور به دید بهتری از میزان پیشرفت موضوع در کشور دست یافته خواهد شد. در همین راستا پرسشنامه ای با سوالات ذیل طراحی گردید که با طرح در میان ۱۴۸ نفر جامعه ی آماری از میان پیمانکاران و فعالین حوزه ساخت سعی در بررسی میزان آشنایی پیمانکاران با موضوع بحث خواهد شد.

هدف اصلی در این پژوهش بررسی تاثیر میزان اشراف دستگاه نظارت بر رعایت و اجرای مولفه های پدافند غیر عامل بوده است همچنین با انجام مصاحبه با مطلعین امر پدافند غیر عامل و کسب اطلاعات از منصوبین سازمان پدافند غیر عامل تلاش می گردد ابعاد دقیق تری از وضعیت حاضر در حوزه ی نظارت بر پدافند غیر عامل نمایان گردد

در جدول ذیل فرضیه های پژوهش خلاصه شده است:

جدول ۱-۵ بررسی فرضیه های پژوهش

نتیجه	فرضیه	ردیف
تایید	مقررات ملی ساختمان مبحث بیست و یکم ، پدافند غیرعامل	اول
تایید	مصوبات کمیته سازمان پدافند غیرعامل ستاد کل نیروهای مسلح کشور	دوم

پس از بررسی های صورت گرفته در راستای نظرسنجی از پیمانکاران پروژه های دستگاههای دولتی و برخی پیمانکاران بخش

خصوصی و تحلیل و بررسی پیرامون نتایج پرسش نامه میتوان گفت نتایج ذیل در نظرات پیمانکاران پدیدار می باشد:

۱- توجه به مباحث پایداری ملی و اهمیت موضوع پدافند غیر عامل از نظر اکثریت پیمانکاران جامعه آماری امری واجب و ضروری برای بقای کشور در مواقع بحرانی می باشد . بدین معنا که اساس موضوع پدافند غیر عامل و به کار گیری آن در تمامی ابعاد حوزه ساخت برای اکثریت فعالان این حوزه امر بدیهی است.

۲- میزان آشنایی پیمانکاران با مباحث مربوط به پدافند غیر عامل نسبتا پایین است و مولفه های پدافند غیر عامل به موضوعی محسوس و قابل فهم و اجرا برای همه فعالان تبدیل نشده است.

۳- الزامات و مباحث مطرح شده در مبحث ۲۱ مقررات ملی ساختمان برای اکثریت پیمانکاران جامعه آماری امری عملی و قابل اجرا و محسوس نمی باشد.

۴- اکثریت جامعه آماری پیمانکاران تجربه چندانی در مسائل مربوط به پدافند غیر عامل ندارند و پروژه هایی که در ساخت آنها مشارکت داشته اند اکثرا بررسی لازم از لحاظ پدافندی را نداشته اند.

۵- میزان نظارت و پایش از سوی دستگاههای متولی پدافند غیر عامل در راستای پدافند غیر عامل از نظر پیمانکاران جامعه آماری کارآمد و بازدارنده نمی باشد.

۶- آشنایی با مولفه های پدافند غیر عامل و البته ذات پدافند غیر عامل که هر طرحی مستلزم به توجه به آن می باشد در جامعه آماری تحقیق کمتر به چشم می خورد ، به طوری که پیمانکاران با مفهوم کلی پدافند غیر عامل و لزوم به کار گیری آن در تمامی ابعاد حوزه ساخت آشنایی ندارند.

۷- اکثریت جامعه آماری تا کنون در پروژه هایشان از منظر پدافند غیر عامل توسط نهادهای مسئول مورد پایش و نظارت

جدی قرار نگرفته اند و در این حوزه چندان با سیاستهای تنبیهی و یا تشویقی کارآمد مواجه نبوده اند.

در ادامه پژوهشهای بعدی نویسندگان برآنند با انجام مصاحبه با سازمانها و افراد متولی امر نظارت بر پدافند غیر عامل و تحلیل اطلاعات به دست آمده و مقایسه آن با نتایج پرسشنامه به ابعاد بیشتری از میزان نظارت بر مولفه های پدافند غیر عامل و روشهای نظارتی بر پروژه های حوزه ساخت دست یابند.

۶- نتیجه گیری

چشم انداز اولیه ی محققین در ابتدای شروع به فعالیتهای پژوهشی پیرامون این موضوع بررسی میزان آشنایی پیمانکاران حول محور پدافند غیر عامل و بررسی روند نظارت سازمانهای متولی در کشور بر این مبحث بود تا پس از واکاوی این مباحث بتوان به چک لیستی واحد برای تحلیل پروژه ها از این منظر دست یافت. پس از بررسی مشخص گردید که اصولاً نمی توان چک لیستی یکسان برای تمامی پروژه ها تبیین نمود و لذا لزوم بررسی بیشتر در این زمینه در تحقیقات بعدی مهم می باشد. به این صورت که با بررسی نکات و مولفه های اساسی و البته خرد پدافند غیر عامل و تفکیک آنها نسبت به نوع اجرا و بهره برداری هر طرح و پروژه ای بتوان چک لیست خاص آن پروژه را در اختیار داشت و با استفاده از آن نظارت کامل تر و محسوس تری را بر روی پروژه های مختلف از منظر پدافند غیر عامل داشت.

منابع

- امانیور، سعید و رسول سروستان، ۱۳۹۳، نقش پدافند غیر عامل در امنیت، کنفرانس ملی الکترونیکی توسعه پایدار در علوم جغرافیا و برنامه ریزی، معماری و شهرسازی اولین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم جغرافیا و برنامه ریزی، معماری و شهرسازی، تهران، موسسه آموزش عالی مهر اروند، مرکز راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار
- آریامنش، هادی، ۱۳۹۵، افزایش کارایی و عملکرد سازه ها بر اساس اصول پدافند غیرعامل، دومین کنفرانس بین المللی یافته های نوین پژوهشی در مهندسی عمران، معماری و مدیریت شهری، تهران، کنفدراسیون بین المللی مخترعان جهان (IFIA)، دانشگاه جامع علمی کاربردی
- زنگنه اسدی، محمدعلی؛ تیمور کولیوند و نجمه شفیعی، ۱۳۹۶، نقش اشکال ژئومورفولوژیک در پدافند غیر عامل (مطالعه موردی دامنه جنوبی ارتفاعات گرین) پنجمین همایش ملی ژئومورفولوژی و چالش های محیطی، مشهد، دانشگاه فردوسی مشهد
- سیف، عبدالله و تیمور کولیوند، ۱۳۹۳، بررسی ژئومورفولوژی دامنه ارتفاعات گرین در پدافند (با تاکید بر امنیت شهرهای غربی کشور هفتمین کنگره انجمن ژئوپلیتیک ایران (جغرافیای سیاسی شهر) تهران، انجمن ژئوپلیتیک ایران، دانشگاه خوارزمی
- مبحث ۲۱ مقررات ملی ساختمان
- مصوبات کمیته پدافند غیر عامل جمهوری اسلامی ایران

